ئەمریکا دەستیکرد بە گەشتەکانی بۆ سەر مانگ.. ڕەزا شوان

(ناسا) ئاژانسی ئاسمانی ئەمریکا، بۆ یەکەمجار لە ماوەی زیاتر لە (٥٠) ساڵدا، لە (١/ نیسان) بە کەشتیی ئارتیمیسی دووەم. ئاسمانگەڕانی بۆ خولگەی مانگ ڕەوانەکرد.

(چارلی بلاکوێڵ- تۆمپسن) بەڕێوەبەری هەڵدانی ئارتمیسی دووەم، چەند خولەکێک پێش بەرزبوونەوەی کەشتیی ئاسمانی (ئارتمیس ـ ٢) بۆ خولگەی مانگ، بە تیمی ئاسمانگەڕییەکەی وت:"لەم ئەرکە مێژووییەدا، ڕۆحی تیمی ئارتمیس و بوێری گەلی ئەمریکا و هاوبەشەکانمان لە سەرانسەری جیهان و هیوا و خەونەکانی نەوەی نوێ لەگەڵ خۆتان هەڵدەگرن". "بەختەکی باش. بڕۆ ئارتمیسی دووەم".

دوای زیاتر لە (٥٠) ساڵ، لە کۆتایی هاتنی بەرنامەی ئەپۆلۆ و دوای ئەرکی تیمی ئاسمانگەڕانی بۆ سەر مانگ، ئێوارەی چوارشەممە (١/ نیسان/٢٠٢٦) لە کاتژمێری (٦:٣٥) بە کاتی ڕۆژهەڵاتی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بێ، لە ناوەندی بۆشایی ئاسمانی کێنەدی لە شاری کیپ کاناڤێرال لە ویلایەتی فلۆریدا بۆ بۆشایی ئاسمان، کەشتیی (ئارتمیسی دووەم)ی ناسا، بە موشەکی (ئۆریۆن) کە مووشەکێکی هەڵدەری زۆر بەهێزە، بۆ خولگەی مانگ هەڵدرا.

سێ پیاو و ژنێک لە گەشتێکی (١٠) ڕۆژیدا، بۆ خولگەی مانگ دەستیان پێکرد. پێشبینی دەکرێت کە ئەم گەشتە، لاپەڕەیەکی نوێ لە مێژووی گەڕانی بۆشایی ئاسمانی ئەمریکادا بکاتەوە. بالادەستیی لە گەشتی بۆشایی ئاسمانیدا بسەلمێنێتەوە.

جێرمی هانسن، ئاسمانگەڕی کەنەدی، لە شوێنی خۆیەوە لەناو ئارتمیسی دووەم،

دە خولەک پێش بەرزبوونەوەی ئارتمیس وتی:"ئێمە بۆ هەموو مرۆڤایەتی دەڕۆین".

دۆناڵد ترەمپ، سەرۆکی ئەمریکا، لەلای خۆیەوە، لە پلاتفۆرمی (توت سۆشیال)ی خۆیدا ڕایگەیاند:"ئەمریکا دەگەڕێتەوە بۆ سەر مانگ!" ئاماژەی بەوەش کردووە، "کەس ناتوانێت ڕکابەری ئێمە بکات! تەنها ئەمریکا ڕکابەری نییە، بەڵکو زاڵە و هەموو جیهان چاودێری دەکات".

ئەم ئەرکە نوێیە بەناوی (ئارتیمیس ـ ٢) لە سەنتەری بۆشایی

ئاسمانی کەنەدی لە فلۆریدا دەستیپێکرد. سێ ئاسمانگەڕی ئەمریکی و کەندییەک لەناو ئارتیمس ٢ دان: (ڕید وایزمان) سەرۆکی تیمەکە و (ڤیکتەر گلۆڤەر) و (کریستینا کۆچ) و (هانسن کەنەدی).
ڤیکتەر گلۆڤەر، کە یەکێکە لەو چوار ئاسمانگەڕانەی گەشتی (کەشتی ئارتیمیس ٢) فەرماندەیی ئەرکەکەیە. کاتێک کە منداڵ بوو لە دەڕەی پەمەنا، لە تەلەڤزیۆنەوە سەیری هەڵدانی کەشتیی بۆ بۆشایی ئاسمانی دەکرد و خەونی بە فڕۆکەوانییەوە دەبینی.
گڵۆڤەر سەرەتای کارکردنی وەک فڕۆکەوانی تاقیکاری لە بیابانی مۆگاڤێ دەستیپێکردووە، لە قوتابخانەی فڕۆکەوانی تاقیکردنەوە، لە بنکەی هێزی ئاسمانی ئێدواردز خوێندوویەتی و لە بەتالیۆنێکی فڕۆکەوانی تاقیکاری هێزی دەریایی لە دەریاچەی چین لە کالیفۆرنیا خزمەتێکی زۆری کردووە.
ئەگەر لەم گەشتەیدا سەربکەوێت، گلۆڤەر دەبێتە یەکەم کەسی ڕەشپێست کە گەشتی بۆ سەر مانگ کردووبێت.
یەکەم ژنیش کە ئەو کارە دەکات، کریستینا کۆچ، کە ئاسمانگەڕێکی ناسراوە. خاوەنی ریکۆردی درێژترین گەشتی دەروەی زەوییە، یەکەم ژنی کاندینکراویشە، کە لە ساڵی (٢٠٢٨) دا، بە (ئارتیمس ٣) دەچێتە سەر مانگ. (نووسەر ئەم باسە) لە مانگی (نۆڤەمبەری/٢٠٢٤) دا، بە درێژی باسی بیۆگرافیای (کریستینا کۆچ) م کردووە، لە سایتە کوردییەکاندا بڵاوم کردووەتەوە.
ئاسمانگەڕی کەندیش (جێرمی هانس) دەبێت بە یەکەم ئاسمانگەڕ، کە ئەمریکی نییە و بە کەشتییەکی ئەمریکی، لە گەڵ ئاسمانگەڕە ئەمریکییەکاندا ئەم گەشتە دەکات.
پرۆژەی ئارتیمیس، کە لە خولی یەکەمی سەرۆکایەتی دۆناڵد ترەمپدا، لە ساڵی (٢٠١٩) دا، ترەمپ پەردەی لەسەر پرۆژەکە لادا و جەختی لەسەر جێبەجێکردنی کرد. ئامانجی پرۆژەکە ئەوەیە لە کۆتاییدا، ئامادەیی هەمیشەیی مرۆڤ لەسەر مانگ دابمەزرێنێت و رێگە خۆش بکات، بۆ گەشتەکانی داهاتوو بۆ سەر گەڕۆهەسارە (مەریخ). بەڵام لەم ساڵانەی دواییدا بە چەند هۆیەکەوە، پرۆژەکە ڕووبەڕووی ئاستەنگی و دواکەوتنی زۆر بووەتەوە.
جەماوەرێکی زۆر لە کاتی هەڵدانی کەشتی (ئارتیمیس ٢) لەنزیک شوێنی هەڵدانی کۆبوونەوە بە بینینی ئەم ڕووداوە مێژووییە.
گەشتەکە ماوەی (١٠) ڕۆژ دەخایەنێت. لەو ماوەیەدا ئاسمانگەڕە

ئاسمانییەکان، بە کەشتییە ئاسمانییەکەیان، دەگەنە خولگەی مانگ، چەند جارێک بە خولگەی مانگدا دەسووڕێنەوە. بەبێ ئەوەی ئەمجارە لەسەر مانگ بنیشنەوە. بڕیارە لە ساڵی (٢٠٢٨) دا، بە (ئارتمیس – ٣) بۆ جارێکی تر بچنەوە سەر مانگ. کە یەکێک لەو ئاسمانگەڕانەی کە لەسەر مانگ دادەبەزن، خاتوو (کریستینا کۆچ) دەبێت.
ئەم ئەرکە کەشتییەی (ئارتیمس – ٢)، کەشتیی (ئەپۆلۆ – ٨) دەهێنێتەوە یاد، کە بۆ یەکەمجار لە ساڵی (١٩٦٨) دا، ئەمریکا ڕێوانەی خولگەی مانگی کرد.

یەکەم نیشتنەوەی مرۆڤ لەسەر مانگ لە ساڵی دواتردا، لە (٢٠/ یۆلیۆ/ ١٩٦٩) دا، بە کەشتی (ئەپۆلۆ – ١١) ئەنجامدرا. دوو ئاسمانگەڕی ئەمریکی (نیل ئارمسترۆنگ و باز ئاڵدرین) لەسەر مانگ دابەزین. دوایین گەشتیش بۆ سەر ڕووی مانگ، لە ساڵی (١٩٧٢) دا، بە کەشتیی (ئەپۆلۆ – ١٧) ئەنجامدرا. لەو ساڵەوە هیچ گەشتێکی تر بۆ سەر مانگ نەکراوە.
(ناسا) دەزگای بۆشایی ئاسمانی ئەمریکی بەنیازە بنکەیەک لەسەر مانگ دابمەزرێنێت پێش ئەوەی دەست بە ئەرکەکانی بۆ سەر مەریخ بکات.
ئەم گەشتە کە ناوی (ئارتیمیس) ە، ئارتیمیس ناوێکی کۆنی یۆنانییە، لە ئەفسانەی یۆنانیدا خواوەندی مانگ بووە. خوشکی (ئەپۆلۆ) ی خواوەندی خۆر بووە. خوشک و برایەکی لفانە بوون. کچ و کوڕی (زیۆس)ی خوای خواندەکان بوون. لەبەر بەهێزی دەسەڵاتیان کەشتی ئەپۆلۆ و ئارتیمیس بە ناوی ئەم خوشک و برا خواوەندەوە نراون. (ئۆریۆن) یش، یەکێک بوو لە مورید و لە شوێنکەوتووەکانی ئارتیمیسی خواوەند.
پڕۆژەی ئارتیمیس، لە ژێر کێبڕکێیەکی توندی چیندا بەردەوامە. کە چین ئاواتەخوازە تا ساڵی (٢٠٣٠) تیمێکی ئاسمانگەڕ چینی بۆ سەر مانگ بنێرێت.
گەشتی (ئارتیمیس ٣) گەشتێکی ئاسان نابێت. کەشتییە ئاسمانییەکە پێشتر هیچ کاتێک ئاسمانگەڕانی بۆ گەشتێکی ئەودیوی زەوی هەڵنەگرتووە و دەبێت لە دووری زیاتر (٣٨٤) هەزار کیلۆمەتر لە زەویەوە بگاتە مانگ. کە هەزار جار زیاترە لە بەرزیی وێستگەی بۆشایی ئاسمانی نێودەوڵەتی، کە لە بەرزی نزیکەی (٤٠٠) کیلۆمەتر بە دەوری زەویدا دەسوڕێتەوە. بەڵام ئەمریکا ئەزموونێکی سەرکەوتووی بۆ سەر مانگ هەیە. لە بەردەم ئیرادەیەکی بەهێز و بڕیارێکی تۆکمەشدا، ئەستەم بوونی نییە.

(پێگی ویتسۆن) سەرۆکی پێشووی کەشتیوانی ناسا دەڵێت: "پێویستە هەموو کەسێک دەنیابێت لەوەی کە کاری خۆی بە باشی ئەنجام دەدات، ئەگەرنا لێکەوتەکانی دەتوانێت کوشندە بێت".

ئەمریکا هیوادارە پەرجوویەکی (موعجیزە) هاوشێوەی ئەو پەرجووە بەدەستبهێنێت، کە لە شەوی یەڵدای ساڵی (١٩٦٨)دا ئەنجامیدا، کاتێک ملیارەک کەس لە سەرانسەری جیهاندا، سەیری گەشتی ئاسمانییەکەیان کرد بۆ خولگەی مانگ. ئەوکاتە جیهان بەهۆی ململانێ و جەنگەکانەوە وێران بوو، کە دیارترینیان جەنگی ڤێتنام بوو.

ئەو ڕەنگە پرتەقاڵییە گەشەی، کە ئەندامانی تیمی ئارتیمیس لەبەری دەکەن، تەنها هەڵبژاردنێکی جوانکاری نییە، بەڵکو رەنگێکی بە ئەنقەستە، کە ئاسوودەیی و کارایی و هەماسازی تەکەڵە دەکات.

(*) بۆ ئەم نووسینەم، سوود لە چەند سایتێکی ئینگلیزی وەرگرتووە.